

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejetemu za avstro-ogrsko deželo za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 3 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 2 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vsa leta 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovoljivo pošilja naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Kmet — prikrajšan?

Ožigosali smo že opetovano velikansko sleparijo, ki jo uganjajo klerikalci s svojo agitacijo za splošno in jednako volilno pravico v deželni zbor in razsodni ljudje tudi uvidevajo, da vse to nima drugega namena, kakor ljudstvo varati. Kdo naj tudi verjame, da bi klerikalci res hoteli imeti splošno in jednako volilno pravico, tisti klerikalci, ki so šele pred nekaj leti v kranjskem deželnem zboru skušali tudi z obstrukcijo preprečiti celo uvedbo direktivnih volitev v kmetijskih občinah! Klerikalci trobentajo o splošni volilni pravici le, ker vedo, da se ne doseže, tudi če bi jo deželni zbor sklenil, kar je po vladnih izjavah v štajerskem in v koroskem deželnem zboru gotovo, da cesar takega sklepa ne potrjuje. Prav ker klerikalci vedo, da je splošna in jednaka volilna pravica sedaj absolutno izključena, zato so se polastili te zadeve, ker se da z njo ljudstvo hujskati. Ko bi le količkaj kazalo, da se splošna in jednaka volilna pravica doseže, bi klerikalci ne bili nikdar sprožili te zadeve, ker so sami — to vidimo povsod po svetu — največji nasprotniki take volilne pravice.

Pri svoji agitaciji, ki meri samo na to, da se ljudstvo razburi proti napredni stranki, govoričijo klerikalci posebno radi o tem, kako je kmetijski stan glede zastopstva v deželnem zboru prikrajšan, do čim ima meščanstvo nerazmerno več zastopnikov kakor mu jih gre. Refren teh pritožb je vedno isti: Kmetijski stan ima samo 16 poslancev meščanstvo in plemstvo pa jih ima 20. In nevedni kmet se da dostikrat prepričati, da je temu dejanski tako.

Resnica pa to ni, kajti v resnici ima kmetijski stan 26 zastopnikov v deželnem zboru, meščanstvo pa jih ima samo deset.

Klerikalci prikrivajo namreč v svrhu agitacije, da tudi veleposestniki

niso družega kakor kmetijski poslanci. Ne bomo zagovarjali privilegija veleposestnikov, ali resnica je vendar, da so volilci te kurije posestniki kmetij, bodisi zdaj večjih ali manjših, da imajo iste gospodarske interese kakor oni posestniki, ki niso vpisani v deželno desko, in torej ne volijo z veleposestniki, ampak posebej. Dejanjski položaj je torej tak, da imajo kmetijski interesi 26 zastopnikov v deželnem zboru, ki pa se volijo v dveh kurijah.

To pa ni samo teorija, nego se tudi v praksi kaže, da se čutijo veleposestniki kot zastopniki kmetijskih interesov. Kakor povsod, so tudi naši veleposestniki agrarci in negujejo v deželnem zboru pred vsemi agrarske koristi. Kdor pregleda zapisnik o zborovanju deželnega zbora, se hitro prepriča, da se bavijo veleposestniki v deželnem zboru skoro izključno samo s kmetijskimi zadevami in kdor je pravičen, bo tudi priznal, da so razvili jako obsežno delavnost ter za kmetijske interese več storili kakor vsi tisti klerikalci, ki imajo kmetijske mandate, pa so bili — izvzemši g. Povšeta — doslej prav pri kmetijskih zadevah le štatisti, a če je kdo usta odprl, se je izkazal kot ignorant.

Ko je deželni glavar pl. Detela otvoril prvo zasedanje prejšnjega dež. zbora, je v svojem ogovoru apostrofiral veleposestnike, naj hodijo s klerikalci, češ, da imajo iste gospodarske interese, kakor kmetijsko ljudstvo. Veleposestniki se sicer niso zvezali s klerikalci, a da so vzlic temu varovali v zvezi z naprednjaki kmetijske koristi, to je priznal taisti deželni glavar, ki je sam pristaš klerikalne stranke, ko je zaključil zadnje zasedanje v prejšnjem govoru. V tistem govoru je deželni glavar priznal, da je deželni zbor v šestih letih ogromno mnogo storil za kmetijske koristi — toliko, kakor še nikdar noben deželni zbor in to priznanje je pač dokaz, da so bili kmetijski interesi jako dobro

varovani, četudi jih ni varovala klerikalna stranka.

Kakor rečeno, ne bomo zagovarjali privilegija veleposestnikov, ali to se mora enkrat naravnost povedati, da glede zastopstva v deželnem zboru ni prikrajšano poljedelstvo, ki ima 26 zastopnikov, čeprav jih voli v dveh kurijah, ampak da je prikrajšano meščanstvo, ki ima le deset zastopnikov. Uvaževati se mora namreč, koliko plačujejo davka poljedelci in koliko ga plačajo mesta in trgi. Če se to upošteva, se mora reči, da je sedanje zastopstvo meščanstva krivično. Dokazalo se je namreč že večkrat, da plačajo mesta in trgi ter industrijalna podjetja skoro dve tretjini vseh deželnih doklad, med tem ko jih plača kmetijstvo samo dobro tretjino. Pri tem pa ima kmetijstvo vendar 26 zastopnikov, meščanstvo pa le 10 in se več ko tri četrtine vsega deželnega dohodka porablja za kmetijske namene, med tem ko se za mesta in trge skoro nič ne stori.

O kakem prikrajšanju kmetijskih interesov torej še govora ni, prikrajšano je samo meščanstvo, ki nosi največja bremena, pa nima od tega skoro ničesar.

V Ljubljani, 24. julija.

Francoska vlada proti redovniškim šolam.

Francoski klerikalci besne in jokajo, sestavljajo ogorčene proteste in ponižne prošnje, prirejajo burne shode in poulične izgrede ter alarmirajo Vatikan. Papež hiti pisati encikliko, in klerikalstvo vsega sveta napada Combesa in njegov kabinet. Vojvodinja Orleanska, ki nima v Franciji ničesar iskati, je prišla v Pariz hujskati proti vladi ter agitirati za klerikalizem in monarhizem. Vlada pa ji je pokazala vrata ter jo iztirala. In zakaj vse to? Combes nadaljuje delo Waldeck-Rousseaua po naročilu večine parlamenta ter razpušča redovniške in sploh duhovniške šole. S tem je zadet francoski klerikalizem v srce. Vladarstvo nad šolami je vir klerikalne moči, katere tri revolucije z vsemi protiduhovniškimi zakoni niso mogle zatreti. Klerikalci imajo na Francoskem v svoji

oblasti aristokracijo, ki je pobožnjaška iz mode in iz politike ter kmeta, ki je orodje duhovništva kakor pri nas. Kmetje so služabniki cerkve, ki deluje nanje s svojimi šolami, redovniki, zlasti jezuiti in nacionalističnimi agitatorji. Ako bi se ne bili klerikalci v svoji pregorečnosti pokazali v pravi podobi kot protirepubličani in monarhisti, bi bil nastal odpor republikanov pač prekasno. Saj so imeli klerikalci pridobljene že mnoge prve aristokrate, generale in odlične politike. Kako velika je nevarnost klerikalizma za Francijo, je razvidno iz sledečih števil. Za šolski pouk je skrbelo 62.192 drž. šol s 3.780.405 učenci in učenkami in 22.167 redovniških zavodov z 1.629.612 učenci in učenkami. Otroških vrtcev pod državnim nadzorstvom je 2754 s 359.661 otroci ter 2905 redovniških s 362.214 otroci. V drž. in mestnih srednjih šolah je 85.599 dijakov, v privatnih posvetnih 10.182 dijakov in v duhovniških okoli 23.000. Višje dekliške šole so skoraj vse v duhovniških rokah. Šele v zadnjih 20 letih se je ustanovilo nekaj mestnih višjih dekliških šol. Francoska mladina se vzgaja torej različno, vsaka polovica zase docela v nasprotnem duhu, tako da ko odraste, ne bo med njo nikake skupnosti več. Posledice te duševne razkovanosti Francozov so nedogledne. Waldeck-Rousseau je to spoznal in dognal zakon, da se redovniške in klerikalne šole, ki so protinarodne, protirepubličanske in reakcionarne, zapro. Combes je započeto delo nadaljeval. 2500 duhovniških šol je zaprtih. To pa je šele mal začetek. Klerikalci vseh narodov kričijo sedaj, da se jim krati svoboda, da ni tolerance, da ni liberalizma. Ali nihče jim ne jemlje vere in niti državljanskih pravic, ako bodo njih otroci primorani hoditi poslej v boljše in moderne državnne šole. Klerikalcem pa sploh ni za vero, nego za politično moč, katero so si ustvarjali s šolo, gre jim za vladno, ne za dušo! Radi bi Francijo spravili na ono srednjeveško stališče, ko je bila glavna politična opora Rima, jezuitov in svetovnega klerikalizma. Klerikalci upijejo sedaj, da se jim dela krivica, nasilstvo itd. Ali vsem redovniškim šolam je bilo dovoljeno,

LISTEK.

Na deželi med Slovenci.

Zapiski in misli popotnika. Ruski epikal dr. Damov.

IV. Ljubljana.

(Dalje.)

Vsporedno s tem gibanjem društev teče in se razvija tudi duševno in literarno življenje Slovencev. V sami Ljubljani izhaja malo na pol stotine različnih časopisov. Razun velikega števila političnih časopisov, ima še leposlovje in znanost svoje periodične in ne slabe liste. Najodličnejši leposlovnji žurnal je »Ljubljanski Zvon«, izhajajoč pod uredništvom znanega in kaj nadarjenega pesnika-pisatelja, g. Aškerca. Zamenjivši rimski talar — on ni več izvršujoč latinski duhovnik — z liro, ne deluje ta neutrudljivi delavec s peresom zgolj v prosep svojega naroda, marveč vsega slovanstva sploh. Njegovemu trudu se je treba zahvaliti, da se je pojavila končno v Gorici že dolgo pričakovana »Ruska antologija« (*) obsega-

*) Ruska antologija v slovenskih prevodih. Goriška tiskarna v Gorici (Görz). A. Gabršček.

joča v sebi dokaj odličnih prevodov ruskih pesnikov na slovenski jezik. Tako na hvalo trudu g. Aškerca Slovincem ni tuja novejša ruska književnost in ni ga skoro nobenega snopiča (»Ljublj. Zvon«), v katerem bi se ne govorilo, ali ne ponatnilo kaj iz ruskega slovstvenega življenja.

Razume se samo po sebi, da središče društvenega in kulturnega življenja v Ljubljani predstavlja zopet »Narodni dom«. Ne nameravam ga opisovati ter povem kratko, da so združena v njem ne le glavna društva, marveč da je to pravcati nervus rerum! Tam je plesišče, gostilna, kavarna, trgovinski oddelek, veličanska dvorana telovadcev Sokolov, plansko društvo in končno še »ruski kružok«.

Jaz sem zahajal v »Narodni dom« po dnevi in zvečer. In med tem, ko sem srečaval tam po dnevi večinoma le delavne in resnobne »patres conscripti«, tega pri čitanju časopisov, onega pri taroku, se je zvečer dvorana gostilnice navadno napolnila z različnim občinstvom.

Na enem izmed teh večerov sem na hvalo prijaznosti svojega osebnega prijatelja Janka B... a imel priložnost, se

znaniti se z znanim predsednikom ruskega kružka, dr. Jenkom. Moj namen nikakor ni, hvaliti ali poveličevati dr. Jenka, smatram pa za svojo dolžnost, podati karakteristiko tega redkega in zaslužnega delavca. Dr. Jenko že ni več mlad človek, srednje rasti, z veliko brado, a la Skobeljev, ter z bistrimi, le po redkoma zamišljenimi očmi. Ta okoliščina in v enaki meri tudi naklonjenost k pričkanju, kjer pa zna braniti svojo stvar z redko stovitostjo in vstrajnostjo, vas takoj prepriča, da imate opraviti z energičnim in delavnim človekom. Dr. Jenko misli po ruski, govori po ruski in njegov razgovor vas spominja sedaj že redkih idealnih in neomahljivih prejšnjih slovanofilov. Ruske knjige in časopisi so neločljivi tovariši ljubljanskega voditelja »rusofilov«. V jednem žepu mu tiči »Slavjanski Vek« ali »Novoje Vremja«, v drugem »Gogol«, v tretjem ruska slovnica, ali snopiči učencev »Ruskega kružka«. Dr. Jenko — ta jakost in dokaz slovanstva značaja našega časa — veruje v bodočnost Slovanov in trdi, da le kulturno rusofilstvo v konkretnem življenju, a pred vsem drugim

ruski jezik in književnost med Slovani zamoreta napraviti trden jezik zoper neradovoljno in v Slovanih tako malo opaženo germanizacijo. Ne glede na različne težave, ovire in celo na cinizem nekaterih (kje pri nas Slovanih ni cinikov?) udal se je dr. Jenko z zatajevanjem samega sebe svojemu poslu in temu se je zahvaliti, da »Ruski kružok« v Ljubljani ni mrtva črka, marveč živa stvar. Sedaj šteje kružok že več desetkov udov in med njimi večja polovica — krasnega spola. Navadno so, kakor je znano, propadali ruski kružki po krivdi predsednikov že takoj v zarodu ali, životareči nekaj časa, tvorili le svoje vrste dekoracijo, vnanjo prikazen, stresanje peska v oči Nemcem in, recimo tudi Rusom! O ljubljanskem »ruskem kružku« tega ni možno reči. Osnovan deloma po gospej Durdiná, se enakomerno razvija in raste neprestano. Ljubljanski starejši učenci so od prvin in slovnice prešli že k čitanju ter čitajo pravilno bodisi prozo, bodisi poezijo. Nadejati se je, da sčasoma ta mladina poskusi svoje moči v ruskih gledaliških igrach, o čemur sanjari neprestano njih neutrudni in živahni predsednik. Takšen, evo, je dr.

da se pravilno pri državnih oblastvih zglase, da si poščejejo pri vladi pravico obstanka ter da se gledé nadzorovanja pokoré zakonom. Ali tega šole večinoma niso storile. Sleparsko so se hotele odtegniti nadzorstvu države, zato postopa Combes le v smislu postav, ako ruši te duhovniške trdnjave revolucije, monarhizma in reakcije.

Položaj v Macedoniji.

Iz Sredca (Sofije) poročajo: V Patelju, Kostušnu in Lerinskem je bilo umorjenih več oseb iz političnega nasprotstva. V Ohridi se zapira čaršija že ob 5. pop. Tam se je pojavilo več ustaških tolpe, katere vodijo baje tudi duhovniki. Macedonske in maloazijske ječe se polnijo z Bolgari, ki so na sumu kot ustaši in pristaši revolucijskega odbora. Število jetnikov znaša že okoli 1000 oseb. 200 jih je v Mali Aziji v Bodrumu, Piasu, Akni, Sinopi i. dr. Med zaprtimi je okoli 100 učiteljev in 10 duhovnikov. V macedonskih ječah je okoli 750 oseb, med temi 50 učiteljev in 15 duhovnikov. Razmere so neznosne in skrajno napete. Zato je upravičen, da zahtevata Rusija in Avstro-Ogrska nujno reform.

Najnovejšje politične vesti.

Potovanje nemškega cesarja na Poznansko. Sedaj že tudi nemški listi pišejo, da bi bilo bolje, ako bi cesar letos ne obiskal poljskih pokrajin, ker bi lahko bilo — nevarno za njegovo življenje. Samo hujskarija! — Nemškega prestolonaslednika je povabil naš cesar k letošnjim vojaškim manevrom. Prisostvovala pa bodeta manevrom ob Jadranskem morju in na Ogrskem tudi oba nadvojvodi Fran Ferdinand in Rainer. — Novi vojaški kazenski zakon se je deloma že obelodanil. Naslanja se večinoma na civilni kazenski zakon, tako glede neposrednosti, ustne razprave in javnosti. Zagovorniki bodo tudi dopustni. — 800 francoskih nun se je preselilo v Alzacijo. — Nova zakona. Dunajski uradni list razglša zakona z dne 12. julija 1902 o jamstvu železnic in glede 14 milijonskega posojila mestu Gradcu. — Grška kraljica je odpotovala s princem Kristofom preko Dunaja na Rusko. — Saksonski kralj Jurij je lahko obolel. — Vstaja. Na portugalskih kolonijah v Bengueli je napočila splošna vstaja. Evropejci beže. — Burska konferenca. Ko dosepejo burski generali v Utreht, se bo vršila tam pod predsedstvom Krügerja velika konferenca, kako se je vesti Burom napram angleški politiki. V Krügerjevi okolici se nasvetuje, ustvariti nespravljivo opozicijsko stranko. — Macedonska srednja zveza v Sofiji je poslala pismo bolgarskemu ministru, v katerem se vlada svari, nastopiti proti zveznemu agitacijskemu delovanju. — Albanska srednja zveza skliče tekom t. l. v neko italijansko mesto splošni sestanek, da določi vse potrebno za neodvisnost Albanije, kakor tudi vladarja. Narodne zveze na Turškem, Grškem, v Egiptu, Dalmaciji

Jenko, in pomudil sem se pri opisu njegove unanjosti nekoliko dalje radi tega, ker dandanes le poredkoma naletiš med razumnostvom zapadnih Slovanov na iskrenega, kulturnega rusofila. Kadar nas sovražniki pritiskajo k steni, takrat so naši osprednji razumniki vsi rusofili, pa še kakšni rusofili! Dr. Jenko se ne prišteva v vrsto politikov, marveč je le tih, kulturni, slovanski delavec in med vso vrsto prijetnih spominov iz bratovske Ljubljane ostaneta mi njegova slika in značaj še dolgo v spominu.

V neveliki oddaljenosti od Ljubljane na severo-zapadu se razprostirajo v jedni nepretrgani verigi veličastni in mogočni vrhovi Karavank in Julijskih planin, tako imenovani »snežnikov«. S svojo lepoto in zunanostjo spominjajo vselepe Tirolske, z njeno divno romantičnostjo, s sivimi nepristopnimi skalami, hrumečimi vodopadi in potoki. Ako zreš na te apnenske vrhove, visoko pozidane kmetske naselbine, na neštevilne cerkvice, na ponosne skale in griče, pa se preseliš v mislih v prekrasno in mično Tirolsko.

Nu, med tem, ko se lepota Tirolske v vsej svoji velikosti razkriva vsled nepristopnosti in truda le pravcatim alpinistom, zamore se v Kranjski vsak turist

i. t. d. so pozvane, da določijo svoje delegate. — Za Armence se hoče resno potegniti francoska vlada ter bo ustanovila več novih konzulatov v Mali Aziji. — Brzobjavna čestitka nemškega cesarja zagrebškemu vojnemu poveljniku generalu Bertholsheimu se ne priobči, ker se baje nanaša na znani cesarjev govor v Marienburgu.

Dopisi.

Iz Zadrebke doline. Naj cenjenim čitateljem nekoliko povem o velikem političnem shodu, ki se je vršil v nedeljo, dne 20. t. m. v Šmartnem, kjer je svoje neslanosti prodajal Korošec iz Maribora. Najprvo mi je konstatirati, da shod ni bil velik, ker se ga je udeležila komaj kopica klerikalcev, pač pa je pridrla tja več babur in šolskih otrok. — Korošec je povdarjal, da slovenski kmet preveč davka plačuje ter da ima premalo zastopnikov v deželni zbor. To je vse res; treba mu je več zastopnikov, toda izmed kmetskega stanu in izmed duhovnikov, ki kmetske žulje in težnje le tačas poznajo, kadar mandat love. Kmetu se oči odpirajo, on bo volil poslancem — kmeta, ki se ne bo strašil iti v deželni zbor, ter tam nemškimi nasprotnikom toliko časa svoje pravice dokazovati, da mu dajo, kar mu gre po božjih in državnih postavah. — Nato je začel v pričo šolske mladine udrihati po šoli in učitelstvu, da se je kar kadilo. Govoril je, da je šola največje breme in zlo za kmeta, da ga bo šola spravila na beraško palico, da je šletna šolska doba nepotrebna itd. Rekel je, da so učitelji krivi vsega razpora na slovenskem Štajerju, da so neljubo časninarsko polemiko zakrivali edinole učitelji, da so isti večinoma brezverci in jungovci, ki hočejo ločitev šole od cerkve in da ne bodo poprej mirovali, da zadnji kaplan zadnji šolski prag prestopi. Taki učitelji da so se tudi v tem okraju pojavili. Tako nahujskano ljudstvo je začelo rjoveti, pesti dvigati in upiti: »Proč z učitelji, proč s šolo!«

Ko se je oglašil neki liberalac na hodniku, naj govornik ne ščuje nerazodnega ljudstva proti šoli in učitelstvu, rekoč: »Ne hujskajte kmeta, hujskač!« so planili nanj divjaki, naščuvani od nekega župnika, in prišlo bi do spopada, da ni on raje utihnil. — Tako tedaj namestniki božji izvajajo Kristusov nauk: Ljubite se med seboj!

Komaj se je ljudstvo nekoliko pomirilo v okraju ter je lepa sloga začela zopet vladati med stanovi in je tudi cunjja, kojo urejuje Korošec, vsaj nekoliko jenzala grditi poštene ljudi, pa pride hujskač iz Maribora in s satansko predrznostjo seje nov razpor, novo sovraštvo. — To si treba zapomniti! S tako umazanimi sredstvi si ne boste pridobili niti veljave, niti mandata, g. Korošec! Če bo Korošec tudi drugod na tak način lovil mandat, pridite liberalci in posadite ga na gnoj, tam je pravi prostor zanj. Dokler imamo mi

dobre volje brez velikega truda naslajati z mičnostmi in romantičnostjo te mile »slovsanske Tirolske«. Tukaj ni orjaških ledenikov in neprehodnih hribov, a bogato in razkošno rastlinstvo z neštevilnimi potoki in visokimi jezeri slajša navidezno neprijaznost in mračnost planin in ostrokoničastih višin. Torej se nikakor ni čuditi, da je Krajina ali Kranjska za Tirolsko najpriljubljenejša dežela turistov in planincev.

Na poti po takoimenovani Rudolfovi železnici, ki pelje iz Ljubljane v Trbiž, naletiš že na celo množico tujcev iz daljnega sveta. V kupejih in na kolodvorih zapaziš ne samo Slované, zlasti Čehé, marveč še Italijane, Angleže in Amerikance. Slovenci in Čehi so pravcati turisti; pešci; zato pa Rusi in Angleži potujejo navadno lagodno in ugodno. Kadar pa nanese potreba, da ubere tudi Anglež pot pod noge, pa njegova medla in drzna unanjost, neodstopni binokelji in rokavice ter vrhu tega bambusovi drog delajo tega nerodnega nadčloveka nenavadno smešnega! In vsa ta raznovrstna družba napolnuje skoro ves vlak ter hiti v priležni kotiček, severo-zapad Kranjske na prekrasni Bled. (Dalje prih.)

kmetije mnogo za poslance sposobnih štajerskih kmetov, ne bomo Korošca volili. Potem je govoril še Dekort iz Ljubnega o osebni dohodnini, češ, da pritožbe proti odmeri tega davka nič ne pomagajo, da je on rekural, pa ni bil uslišan. Nato mu je neki klerikalac prav dobro odgovoril: rekoč: »Vi le plačujte, ker imate dovolj denarjev, ko bi jaz vedel, da mi ne bo nikoli zmanjkalo, kakor pri Vas, bi prav rad plačeval ta davek!« In to je tudi res; župniki plačujejo v primerju z ogromnimi dohodki preizek davek.

Slednjič je dobil še besedo Ampohov Nace, ki pa ni nič novega povedal, ko je rekel, da je tudi on kmetskega stanu, o čemur sploh nikdo dvomil ni. Ko se je ljudstvo razhajalo, je v gneči idoč cerkmešter dejal: »Al' smo neumni, da gremo tako daleč take bile-bale poslušat?« Mi pa dostavimo, kako neumni je šele tisti, ki je prišel tako daleč sem take bile bale praviti. —

Rimski klerikalizem in še to in ono.

III.

Več kakor dve tretjini vseh prebivalcev tega sveta spravlja svoje religije v zvezo z dvema možema, ki sta gotovo najznamenitejša pojava, kar jih je doslej hodilo po zemlji. To sta Kristus in Buddha, dva moralna velejunaka, katerima si primere še misliti ne moremo, kajti oba sta podala človeštvu podlago npravne kulture, četudi vsak drugačno.

V bistvenih naukih vlada med Kristusom in med Buddho največje nasprotje. Buddha živi, da umrje, da pride v nič, v nirvano. S Schopenhauerjem lahko rečemo, da je zanikanje volje do življenja jedro Buddhovih nauk. Kristus je ravno nasprotje tega. Kristus ne sovraži življenja, marveč pravi, da je življenje vhod v večnost, vrata v nebo. A kaj mu je nebo? Mar nirvana, kakor Buddha? Ali kakor ljubljanskemu škofu raj, kamor pride lahko tudi ničvreden človek, če je dajal veliko za maše in oenaše, bil duhovščini pokoren in volil s klerikalci? Ali mar plačilo za to, kar smo na svetu storili? Kristus nam je dal sam odgovor na to, rekoč: »Božje kraljestvo ne pride v zunanjih oblikah; ne bo se vam reklo: Lejte, to je ali tam; kajti kraljestvo božje je notri v vas.« Kristus je vedno in vedno s primerami razjasnjeval ta svoj nauk, ker ga učenci niso prav umeli: nebo je kakor gorčično zrno na polju, kakor kvas med moko, kakor skrit zaklad na njivi — to se pravi, nebeško kraljestvo nosi vsak človek v svojem srcu, drugzega nebeškega kraljestva ni nikjer. Kristusovi nauki niso drugzega kakor religiozno umevanje etičnih resnic; Kristusovi nauki so morala in ne dogma in je vsakdo že v tem življenju prišel v nebo, če je vse svoje dejanje in nehanje uredil po tej morali, ker potem je npravno popolno bitje in biti tak — to je nebo.

Kristus je na predvečer svoje smrti, ko so ga učenci vprašali glede pomena njegovih dejanj, odgovoril: »Dal sem Vam izgled.« Več ni storil. Posebne cerkve Kristus ni ustanovil in je kristijanstvo, iz katerega so se časoma razvile različne cerkve, nastalo šele po Kristusovi smrti. Kristus je dal samo povod, da se je ustvarila nova vera, nekako tako, kakor še šine blisk skozi oblake in provzroči dež. Razna, sedaj obstoječa kristijanska veroizpovedanja so vsa le v jako daljni zvezi s Kristusom, katoliška vera se pa celo od Kristusa čedalje bolj oddaljuje, namesto da bi se mu približevala. Kdor na primer primerja Kristusove nauke o posvetni oblasti z dotičnimi izjavami ljubljanskega škofa, se o tem hitro prepriča.

Kristijanstvo je nastalo v času, ki je bil ustanovitvi nove religije silno neugoden. V tistih krajih, kjer se je kristijanstvo razvilo, v Mali Aziji, jugovshodni Evropi in severni Afriki, so živeli najrazličnejši pokvarjeni narodi, ki so imeli vse mogoče istotako pokvarjene vere. Tam je vladal indijski misticizem in je vladalo kaldejsko oboževanje zvezd. Bilo je tam razun židovskih sekt tudi čestilcev Ormuzda in pristašev egiptovske askeze. Tam se je širil sirsko-feniški orgiazem in poleg njega vsakovrstni filozofični sistem. Vladal je pravi kaos. Med temi ljudmi je nastalo kristijanstvo. Ali se čudite, da so jasnim Kristusovim naukom dodali vsakovrstnih primesi in uvedli nazore in uredbe, kiso Kristusove nauke popolnoma popačile? Zlasti vidimo to v morali. V kristijanstvu je veliko več elementov, kiso vzeti od poganskih stotikov, kakor pa elementov Kristusove morale.

Glavna temelja, iz katerih je vraslo kristijanstvo, sta indoevropska simbolična in metafizična mitologija in pa židovska vera. Ta dva, v bistvu

tako nasprotna elementa, se nista dala nikdar docela združiti. Bilo je radi tega silnih bojov in ti boji trajajo pravzaprav še danes, ker v bistvu se gre pri vseh verskih bojih v kristijanstvu za to, ali naj so v veri odločilni indoevropski ali židovski religiozni instinkti. Deloma se je nasprotje med ariškim in židovskim naziranjem ohranilo čisto očitno v veri sami. To vidimo na primer v nazoru o Bogu: tu je Jehova, Bog maščevanja, tam staroaršiska trojica.

Naravno je, da v časih, ko je nastalo kristijanstvo, niso tisti vsesok izprideni ljudje razumeli Kristusovih nauk. Treba jim je bilo namesto etičnih resnic, moralitčnih nauk in simbolov, dati nekaj materialnega, nekaj dogmatično sigurnega. In tako se je zgodilo, da to, kar je prej bilo le simbol, je postala dogmatična resnica.

Kristijanska vera pozna mnogo naukov in uredb, ki so bili nekristijanskim narodom znani že davno pred Kristusom in katere je kristijanstvo prevzelo od pogonov.

Tako je na primer z omenjeno sveto Trojico. To so poznali že Indi več stoletij pred Kristusom. »On, ki je Višnu, je je tudi Čiva in on, ki je Čiva, je tudi Brahma: jedno bitje, a trije bogovi.« Tudi stari Slovani so poznali trojico — Triglav! — in Germani tudi, kakor sploh vsa ariška plemena.

Stari Indi so tudi pred Kristusom v svoji veri učili, da je Bog postal človek in prišel na svet, da odreši človeštvo in ravno tako so učili, da je čista devica rodila Boga, ko je v človeški obliki prišel na zemljo. Tudi stari Egiptčani so častili svojo »mater božjo« in se je bil ta Isis-kult tako razvil, da so Egiptčani skoro pozabili na Boga in le častili božjega sina Horusa in njegovo deviško mater Isis. Ta kult se je razširil tudi po Evropi, posebno po današnji Italiji in Franciji, in mnogo učenjakov je mnenja, da je to poglaviti vzrok, da zavzema v Italiji češčenje matere božje še danes prvo mesto v veri ljudstva, da je to češčenje podedovano izza časov, ko so verovali v mater božjo in čisto devico Isis.

Pri Grkih so tudi že dosti stoletij pred Kristusom imeli takoimenovane misterije, v katere so bili ljudje upeljani potom čiščenja (krst!), da so z življenjem božjega mesa in božje krvi (grški: mysterion; latinski: sacramentum) postali deležni božje milosti in zadobili neumrljivost, a te vere so se oprijemali samo tujci in sužnji, medtem ko so jo Grki zaničevali.

Toda dovolj teh izgledov, ki se dajo še jako znatno pomnožiti in pričajo, kako je kristijanstvo povsod izposojalo verske nazore in nauke.

Koncem 4. stoletja je cesar Konstantin Vel. proglasil kristijansko vero kot državno vero in prisilil milijone ljudi raznih ver, da so pristopili h kristijanstvu, čeprav niso ničesar verjeli in kristijanstvo dostikrat sovražili.

To je bilo usodnega pomena za razvoj kristijanske vere, kajti z izpridenimi pagani vred so prišli v kristijansko vero tudi paganski verski elementi, ki so kristijanstvo bistveno premenili in postali integrirajoč del dogem.

Plemeniti kristijani, zlasti grški očaki, so se kar obupno ustavljali pačenju svoje priproste in čiste vere. Ne najvažnejši, ali najbolj znan iz tega odpora proti upeljavi paganskih nazorov in navad v kristijansko cerkev je boj proti češčenju podob. Že tedaj je Rim stopil na stran tistih, ki so podirali čisto Kristusovo vero. Koncem IV. stoletja je veliki Vigilancij nastopil v svo odločnostjo in neustrašenostjo proti češčenju angeljev-varuhov (apostol sveti Pavel sploh ni verjel v angele in se norca delal), takozvanih mučenikov in relikvij ter proti meništvo, ki so ga v kristijanstvu upeljali egiptski pagani, toda sveti Mohor ga je premagal in napolnil kolodlar s celo vrsto novih svetnikov, ki so živeli le v njegovi fantaziji.

V tem smislu se je razvijalo kristijanstvo naprej in v kristijansko cerkev so se upeljavale kar po sklepu večine škofov — ki dostikrat niso znali ne čitati ne pisati — nove dogme, n. pr. o naravi Boga, o večnosti peklenke kazni itd. itd. — tako, kakor se v deželni zboru sklene naprava kakega vodnjaka — a od gotovega dne naprej so morali ljudje to verjeti kot sveto, od Boga razodeto resnico! Tako je došlo, da je kristijanstvo dobilo končno nov temelj: vera je začela računati samo z egoističnimi čustvi ljudi, s strahom pred večno kaznijo in z upanjem na večno plačilo, kar se nikakor ne strinja s Kristusovim naukom, ki zahteva od človeka notranjega spreobrnjenja.

Ta velikanski proces, ki smo ga svedela le v jako površnih potezah mogli očrtati, je kristijanstvo naposled popolnoma materializiral. Napravil je iz njega orožje za vladanje sveta in vsled tega je umljivo, da je vera ljubezni postala časih vera najhujšega

ovraštva, kateri je bilo žrtvovano več človeške krvi, kakor v vseh vojnah starega veka, in da so se oznanjevalci božje besede dostikrat premenili v krvo- ločne rabeljne, ki so morili ljudi kakor blazni in ki so to gazenje v človeški krvi imenovali — bogoljubno delo!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 24. julija.

— **Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani** ima v petek, dne 25. julija t. l. ob pol 6. uri popoldne v dvorani mestnega magistrata redno javno sejo s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Naznanila predsedstva. 3. Naznanila tajništva. 4. Poročilo o prošnji občine Jesenice za dovolitev tedenskega semnja vsak terek. 5. Poročilo zborničnih računskih pregledovalcev. 6. Poročilo o zborničnem računskem zaključku za l. 1901. 7. Poročilo o prošnji občine Preserje za preložitve letnega semnja od 8. na 15. junija vsakega leta. 8. Poročilo o prošnji občine Škocijan za pomnožitev letnih in živinskih semnjev. 9. Poročilo o načrtu izvršilne odredbe k zakonu z dne 25. februarja 1902, drž. zak. št. 49, o premembi in dopolnitvi obrtnega reda. 10. Poročilo o dovolitvi prispevka v podporo kranjskih udeležnikov tečaja za izobrazbo učiteljev risanja na obrtnih nadaljevalnih šolah, ki se ima vršiti l. 1903 na državnih obrtni šoli v Gradcu. 11. Volitev zborničnega zastopnika v odboru obrtne nadaljevalne šole na Bledu. 12. Poročilo o prošnji za podelitev koncesije za pokopavanje mrličev. 13. Imenovanje zborničnega zastopnika v centralno komisijo za obrtno šolstvo. 14. Poročilo o vlogi nekaterih trgovcev in obrtnikov selške doline.

— **„Žabe regljajo, čenče čenčajo“** . . . dr. Šusteršič pa jih posnema ter roma od jednega farovškega dvorišča do drugega razlagat tistim kimavcem, ki predstavljajo na klerikalnih shodih „naše dobro ljudstvo“, kje ga čevlji tišči. „Žabe regljajo, čenče čenčajo“ . . . Tudi na shodu v Jesenicah je Šusteršič tako delal. Čenčal je o vseh mogočih in nemogočih rečeh. Celo baronu Heinu je ponujal roko v spravo in nič drugega ne zahteva, kakor da naj baron Hein neha biti objektivni uradnik in stopi v službo klerikalne stranke. Če to stori, če pomaga klerikalcem žlindrati, potem je dejal dr. Šusteršič, »brani ga homo mi s svojimi životi«. »Žabe regljajo, čenče čenčajo“ . . . Tudi o svoji blamaži pri kompetenci za sinekurico pri nunciatu je govoril dr. Šusteršič. Seveda taji, da bi se bil zanjo potegoval. No, dr. Šusteršič naj se potolaži, duhovniki sami so prvi raznesli to stvar in da so govorili resnico, o tem ni dvoma. Šusteršiča je podpirala tudi vlada, misle, da se ga odkriža, če pride k nunciatu, toda — ni nič pomagalo. Nuncij ni hotel in ni hotel nič slišati o tej stvari. »Žabe regljajo, čenče čenčajo“ . . . Na zadnje je dr. Šusteršič zagregjal tudi o duhovniških podporah. Čenčal je, da se je sam trudil za dosego odvetniškega poklica, in ga niso živeli duhovniki, kakor dr. Tavčarja. Počasi! Dr. Tavčarja sta podpirala njegova strica, prava strica, da sta bila duhovnika, je postranska stvar, ker nista ga podpirala zaradi tega, ker sta bila duhovnika, nego zaradi tega, ker jima je bil najbližji sorodnik. A dr. Šusteršič? Kako se je sam trudil za dosego odvetniškega poklica, o tem bi vedeli povedati minoritje. O podpori, ki jo je vžil dr. Šusteršič od minoritov, so znane prav čudne stvari. Blagi dr. Šusteršič je imel minorite precej za norca in zato je grda nehvaležnost, če sedaj trdi, da si je sam naprej pomagal.

— **Kako se dela pri „Slovencu“**. Slučajno nam je prišlo v roke poročilo »Virovitičanina« o 4. kongresu slovanskih časnikarjev, ki piše v 18. št. t. l. tako-le: »Za našeg boravka u Ljubljani neugodno nam je palo u oči ponašanje nekich klerikalaca. Oni hotješe, da svemu dade obiljezje njihoveg političkog mišljenja. Tako su na glas razgovarali, kada je govorio ugledni Slovenec, Hrvatom dobro poznati dr. Tavčar. Izvoještaj u njihovom »Slovencu«, kojeg nam poslaše

valjda u nadi, da ćemo po njem pisat naš referat, bio je na više mjestah lažan. Žalostno, da se i kod ovakovih sgoda tjera stranačka politika.« »Slovenec« je torej razpošiljal svoje lažljivo poročilo o kongresu slovanskim listom, da bi zatrosil laž tudi drugod. Deloma se mu je to posrečilo. Navedeni stavki iz »Virovitičanina« so dokaz, da smo imeli prav, ko smo takrat trdili, da je bilo vedenje in postopanje naših klerikalcev o binškojih netaktno, strankarsko ter da je bilo »Slovenec« poročilo polno lažij.

— **Kaplana — so ubili.** V Makoljah, kjer kraljuje in župniku deželni poslanec in abstinencia veleč. gosp. Miha Lendovšek, služil je par let mlad, a objesten kaplan z imenom Anton Miklič. Dasi šele malo časa duhovnik, služil je vsled svoje prepirljivosti že na peti župniji, zapustivši povsod »najboljše« spomine. Na svoji zadnji štaciji v tej solzni dolini je jermal v svojih dolgočasnih pridigah najrajše fante na muho, zabavljal pa je tudi vmes nad vsakega posameznika ali na neduhovniško stranko, baš kakor mu je sv. duh narekoval. Kdor se je veter, žanje vihar. Pri njem se je obistinilo reklo. Makolski fantje so bili nase letečih psovk in zabavljic do grla siti. Dne 15. t. m. srečal je kapelan Miklič, vračajoč se pozno v noči domov baje z neke gostije — verzij je več — več fantov, ki so voglarili. Ogovorivši jih po pravi katoliški navadi z besedami: »smrkavci, kaj iščete tu, vi bi morali biti doma«, dobi v odgovor: »Vi, g. kapelan, bi pač morali biti doma, za Vas se ne spodobi, da tako pozno ponoči okrog lazite«. Predrznji, čeprav umestni odgovor, razkačil je prepirljivega in bojaželnega božjega hlapca v toliki meri, da je ves besen planil nad fante in jih, zanašajoč se na svojo večkrat aprobirano fizično moč, hotel pretepsti in razpoditi. Toda fantje menda niso mirovali, zlasti ne, ko je potegnil kapelan štilet. Resnica je, da je kmalu padel kapelan onesvečen na tla, kjer so ga fantje obtolčenega z batinami in s kamenjem pustili ležati. V sredo, dne 23. t. m. je na nasledkih poboja nemirno v Gospodu zaspal in se bo vršil pogreb v petek ob 10. uri dopoldne od kapelanije žalosti. Duhovniki zvrčajo sedaj z vso resnobo krivdo, čujte! na šolo in na vzgojo; liberalci in brezverci so krivi, da je storil kapelan Miklič smrt sv. Štefana.

— **Predsedništvo ces. kr. finančnega ravnateljstva za Kranjsko** nam piše: Sklicujoč se na § 19. tiskovnega zakona, prosi podpisano predsedništvo, da slavno uredništvo sprejme v prihodnjo številko sledeči popravek glede članka v številki 162. lista z dne 17. julija 1902 pod naslovom: »Divjanje davčne administracije«. Ni res, da nimajo komisije za odmero osebne dohodarine nobenega pomena, ker v njih zastopniki finančne oblasti vedno preglašujejo zastopnike davkoplačevalcev in da so te komisije samo »Sündenbock« finančnega erarja — istina pa je, da že določba § 179. postave o osebnih davkih z dne 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220 izključuje vsako prevladovanje zastopnikov finančne oblasti v teh komisijah. V smislu te določbe sme znati štjevilno od finančnega ministra imenovanih udov samo polovico vseh udov skupaj in tudi od teh sme samo polovica biti iz stanu aktivnih državnih uradnikov. Odmerjevalna komisija za mesto Ljubljana šteje 12 udov, a med temi samo dva finančna uradnika, vsi drugi, od finančnega ministra imenovani udje, niso napram državi v nikaki odvisnosti, ampak so izbrani iz krogov onih davkoplačevalcev, ki so interesovani pri odmeritvi davka. Ni res, da se je primeril primariju dr. Šlajmerju nezasišan škandal od strani davčne administracije, pač pa je res, da se je po mestu širila govorica, češ, da bi bil imenovani gospod ponudil davčni oblasti za resničnost svoje napovedi neko dokazilo. Takega dokaza pa postavno ni upoštevati. Kaj je na tem resnice, se uradno ne da dognati, ker je dotični uradnik, kateremu je g. dr. Šlajmer imenovani dokaz baje ponudil, že dolgo od urada odsoten; toda tudi v slučaju resničnosti te govorice je bila odklonitev ponudnega dokazila postavna in korektna, nikakor pa škandal. Ni res, da se je nekemu gospodu, »čegar

premoženje se uradno hrani, zaračunalo ravno toliko več dohodkov, da so ga potisnili v višjo stopnjo in mogli iz njega izpreštati nekaj več davka, dasi je financa na vinar natančno in to uradno vedela, da nima toliko dohodkov, kakor jih je zaračunila« — resnica pa je, da se opira predlog referenta v komisiji, v kolikor se predlog ne strinja z napovedjo davkoplačevalca, vedno le na uradne pripomočke. Ni res, da se je nekemu privatnemu uradniku, kojemu se je za letošnji davek določilo 4350 K skupnih dohodkov, povišalo dohodke za celih 920 K več ko lani, in torej za kakih tisoč petsto kron več, kakor jih ima dotičnik v resnici — res pa je, da se nanaša pri dotičnem uradniku višja cenitev dohodkov le na prejemke, izkazane od njegovega delodajalca, dočim pa se cenitev ostalih dohodkov napram lanskemu letu ni spremenila. Res je tudi, da dotični davčni zavezanec za tekoče leto kljub temu, da se je od davčne oblasti pravilno pozval, sploh ni podal nobene napovedi in res je, da se v tem slučaju kljub višjemu znesku njegovih dohodkov davčni postavki napram lanskemu letu ni spremenil. — Ljubljana, dne 23. julija 1902. — Dvorni svetnik: Lubeč.

— **Ubil se je** na mostu pri Otočah železniški uslužbenec g. Albin Jakš iz Ljubljane. Pripeljal se je sinoči z Bleda na kolesu brez zavore ter padel s tako silo ob ograjo, da je obležal mrtev.

— **Neprevadnost pri ravnaju s smodnikom.** V soboto se je ponesrečil neki Ciglič iz Št. Ferjana, ko je hotel streljati proti toči. Smodnik je imel v steklenici, iz katere ga je vsul v še gorak možnar. Smodnik se je unel v možnarju in v steklenici, katera se je razletela na drobne kosce. Cigliča je zadelo v vrat jako nevarno.

— **Deželni proračun Štajerske** za leto 1902 izkazuje 9,740.604 K primanjkljaja.

— **Štajerske toplice.** Deželno kopalnišče Rog. Slatina je neslo lansko leto 64.288 K, ono v Dobrni pa 15.585 K čistega dobička. To sta pač dve dobri molzni kravi na slovenskih tleh za lačne graške blagajne, zato pa se Nemci tudi tako boje, izgubiti Spodnje Štajersko.

— **Velika nesreča preprečena.** V nedeljo ob pol 9. zvečer peljala se je družba petih gospodov po Zaloški cesti v Ljubljano. Pri železniškem prelazu Dolenjske železnice je bila zapora odprta v kljub temu, da je bil osebni vlak št. 16 že v sredi mosta, t. j. v oddalji kakih 100 korakov. Vsed hudega naliva so držali izletniki dežnike tako nizko, da niso videli prihajajočega vlaka. K sreči se je ozrl eden gospodov izpod dežnika proti mostu in zagledal pretečo jim nesrečo. Ker je bil konj že sredi proge, katerega bi bil vlak gotovo prijel, se je stegnil dotičnik čez spredaj sedečega voznika, zagrabil za vajeti in skočil z voza ter naglo obrnil konja ob progi. V tem trenutku je dirjal vlak mimo prestrašenih izletnikov, ki bi bili gotovo žrtva nepazljivosti železniškega čuvaja. Takrat tam začasno nastavljeni čuvaj je bil v čuvajnici zaspal.

— **Pes — tat.** Dne 13. t. m. je bila nekemu tukajšnjemu hlapcu ukradena srebrna ura z verižico. Ura je bila v sobici pri hlevu, hlapec pa je obedoval v kuhinji. Pogrešivši uro, je naznanil tatvino policiji, ki je z vso eneržijo brez uspeha zasledovala po neznanem tatu in uri. Pač pa je prišla hišni gospodinja dobra misel v glavo. Povedala je hlapcu, da domači kužek zelo ljubi svitile reči in da je že tudi njej odnesel včasih kako žlico, ki jo je potem zakopal. Hlapec je gospo ubogal in šel iskat uro v gnoj in glej — zasvetila se je res v njem. Tako ima sedaj hlapec svojo uro, policija pa v evidenci novega tatu.

— **Pri zgradbi deželnega dvorca** se je bil danes zjutraj na enem koncu odpel oder, na katerem sta bila dva pleskarja. Pleskarja sta skočila takoj skoz okno v sobo ter se tako rešila gotove nesreče.

— **Prisiljenec ušel.** Danes ponoči je ušel iz deželne bolnice prisiljenec Mihael Fonda v bolnični obleki.

— **I. budimpeštanska damska honved-huzarska kapela** priredi danes t. j. 24. t. m. zvečer v hotelu pri Maliču koncert.

• **Najnovejše novice.** Srce pok. kardinala Ledochowskega preneso v njegov rojstni kraj Gorki na Ruskem Poljskem, dočim bo truplo pokopano v Rimu. — Potop parnika »Primus« Predsednik pevskega društva »Treu«, ki se je vozil na ponesrečenem parniku, naznanja, da manjkajo 104 člani. Vseh utopljenec je 109. — Javna zbirka za Markov stolp v Benetkah je dosegla 1.403.356 lir. — Ljubico in sebe je ustrelil v Przemyslu korporal 6. dragonskega polka J. Huber. — Ponesrečeni pri Lipski banki so bili včeraj obsojeni: ravnatelj Exner v 5letno ječo, Gentzsch v 3letno ječo. Ostali soobtoženi nadzorovalnega odbora plačajo 46 tisoč mark globe. — Stariše je oropal in umoril na Vestfalskem neki Schmid. — Kolera na Dunaju. Bolnišnica usmiljenih bratov na Dunaju je naznanila magistratu, da je umrl neki delavec za »cholero nostras«. — Friderik Tempsky, znani praški knjigozaložnik, je včeraj umrl.

Društva.

— **Slovensko trgovsko društvo „Merkur“** ima v soboto ob 9. uri zvečer društveni sestanek v »Narodnem domu«. Razpravljalo se bo o jako važnih stanovskih razmerah za trgovske sotrudnike, kakor tudi o trgovskem tečaju, ki ga namerava društvo za člane in tudi druge trgovske sotrudnike, ki niso še člani društva, s 1. septembrom v društvenih prostorih otvoriti. Ker je odboru na tem, da čim prej zve prilično udeležbo nameravanega trgovskega tečaja in ker je tudi druge važne stanovske razmere za trgovske sotrudnike razpravljati, vabimo vse gg. člane, da se tega sestanka zanesljivo udeležijo ter s tem pokažejo, da jim je pri srcu napredek trgovstva. K temu sestanku so vabljeni tudi taki trgovski sotrudniki in trgovski pisarniški uradniki, ki še niso člani društva.

— **Pevskega društva „Ljubljane“ izlet v Skofjo Loko.** Sodeč po zanimanju tega izleta, kateri se vrši dne 27. t. m., bode v starodavni in prijazni Skofji Loki pravi pravcati semenj. Že glede nato, da je društvo osigurano, da se i veliko ljubljanskega občinstva izleta vdeleži, ukrenil je odbor, da bodo izletniki imeli tudi kaj za svoj trud. Tako se vprizori poleg priljubljene coriandolice nad vse šaljivi bazar, ljubavna pošta, koja bo poslovala po vseh gorenskih mestih in zakonitih vaseh in naposled ples, za kojega je rezerviran jako velik salon, v kojem se bo brezdomno vrtilo nebrog plesaželjnih parov. Na ta način je torej za obilno zabave vsestransko preskrbljeno. Če še omenimo, da bo za izletnike na kolodvoru za dovoljno število voz preskrbljenih ter da je železnična zveza za občinstvo najugodnejša, nadejati se je najlepše udeležbe.

Telefonska in brzovjavna poročila.

Dunaj 24. julija. Ministrski predsednik Körber se je davi odpeljal v Ischl poročat cesarju o stanju nagodbe; zvečer pride tudi ogrski ministrski predsednik Szell.

Dunaj 24. julija. Poročila raznih listov, da so se primerile v Tridentu velike demonstracije, ko se je peljal italijanski kralj domov, so neresnična. Le nekaj delavcev iz Italije je zaklicalo »evviva«, nekateri dijaki pa so vžgali bengalične vžgalice. O kresovih še govora ni.

Draždane 24. julija. Kralj je obolel. Neposredne nevarnosti sicer še ni, a izključeno ni, da se primerijo komplikacije, vsled katerih lahko nastane najresnejša nevarnost.

Pariz 24. julija. Klerikalci delajo najobupnejše napore, da bi radi zaključenja samostanskih šol provzročili velike nemire, a dogajajo se le demonstracije brez posebnega pomena. Tu je bilo včeraj več takih demonstracij uprizorjenih pod vodstvom klerikalnih poslancev, največja v Quartir Latin, kjer so stvar vprizorili klerikalni dijaki s posl. Lerollom na čelu. Zvečer je prišlo na boulevardu St. Germain do velikega pretepa mej klerikalci in republikanci. Neki natakari in neki 15-letni dečko sta bila obstreljena. Vlada dobiva z vseh strani Francije telegrame, v katerih se ji izreka zahvala za nje energično postopanje.

Hamburg 24. julija. Izmed pasaširjev parnika »Primus«, ki se je potopil, je bilo, kakor je zdaj končno dognano, 71 oseb rešenih, 102 oseb je utonilo.

Borzna poročila.

Dunajska borza

dné 24. julija 1902.

Skupni državni dolg v notah	101 90
Skupni državni dolg v srebru	101 70
Avstrijska zlata renta	121 55
Avstrijska krona renta 4%	98 75
Ogrska zlata renta 4%	121 30
Ogrska krona renta 4%	97 90
Avstro-ogrsko bančne delnice	1607 —
Ki aditne delnice	879 75
London vista	239 67 1/2
Nemški državni bankovci za 100 mark	117 02 1/2
20 mark	23 40
20 frankov	19 05
Italijanski bankovci	94 20
C. kr. cekini	11 26

Žitne cene v Budimpešti

dné 24. julija 1902.

Termin.

Pšenica za oktober	za 50 kg	K	6 78
" " april 1903	" 50 "	"	7 11
Rž " oktober	" 50 "	"	5 81
Koruza " avgust	" 50 "	"	4 83
" " maj 1903	" 50 "	"	4 90
Oves " oktober	" 50 "	"	5 34

Efektiv.

5 vinarjev ceneje.

Rogaški napravlja tek, 1533 2
„Tempel-vrelec“ povpspešuje prebavo in ureja menjavo snovi.

Proti zobobolu in gnilobi zob
 Izborno deluje dobro znana
antiseptična

Melousine ustna in zobna voda
 katera utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust.

1 steklenica z navodom 1 K.
 Razpošilja se vsak dan z obratno pošto ne manj kot 2 steklenici.

Edina zaloga.
Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. mil, medicinalnih vin, specialitet, najfinejših parfumov, kirurški obvez, svežih mineralnih vod i. t. d. (519-21)

Deželna lekarna Milana Leustek-a
 v Ljubljani, Resljeva cesta št. 1
 poleg novozgrajenega Fran Jožetovega jubil. mostu.

Zahvala.

Povodom 40letnice učiteljstva in 25letnice nadzorovanja našega velespoštovanega gospoda c. kr. okr. šolskega nadzornika Antona Jeršnovica so blagovolili sodelovati pri slavnostnem koncertu dne 15. julija t. l. razum učiteljstva tudi vse znane in izurjene gg. pevke in pevci iz Ribnice in Velikih Lašč. Njim, kakor tudi velečenemu gospodu sodnemu svetniku Danijelu Šufanju iz Velikih Lašč, ki je bil toliko požrtvalen, da je iz ljubezni do učiteljstva prepustil brezplačno klavir v uporabo, dalje gospodu Holmerju iz Ribnice, ki se je tudi mnogo trudil, se najiskrejeje zahvaljuje za ljubezen in požrtvalnost

pripravljali odbor za omenjeno slavnost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m. Srednji aračni tlak 736,0 mm.

Julij	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
23.	9. zvečer	735,7	17,4	sl. zahod	jasno	16,5 mm.
24.	7. zjutraj	737,3	13,8	sl. svzhod	megla	
	2. popol.	735,8	24,9	sr. jvzhod	pol. oblač.	

Srednja včerajšnja temperatura 17,3°, normale 19,9°.

Spretni potovalci

ki morejo položiti kavcijo, nemškega in slovenskega jezika večji, **dobé stalno službo.**

Ponudbe pod „S. 100“ na upravnistvo »Slov. Naroda«. (1727-1)

Na Zgošah, 10 minut hoda do Begunj ali Polč, odda se v najem

hiša

za poletno stanovanje. Sobe so elegantno opravljene z vsem potrebnim, tudi sta 2 kuhinji s pripadajočimi prostori v porabo.

Več se izve pri lastniku **Matiju Jugovicu v Zgošah.** (1718-2)

Potovalcem

Slovenecem, nemškega jezika večšim in poznajočim kranjsko deželo, se nudi prilika, da si z udeležbo s **1500 gld.** pri neki trgovini s jako dobičkonosnim povžitnim blagom stvorijo zagotovljeno eksistenco.

Učenca

z dobrimi spričevali sprejme se takoj v trgovini z mešanim blagom **T. Mlekuž** v Staremtrgu pri Rakeku. (1720-2)

Kot komptoirist ali korespondent

želi primerne službe mladenič, večš slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi.

Ponudbe se prosi pod šifro „F. R.“ poste restante Zagorje ob Savi. (1728-1)

Oprava za trgovino

obstoječa iz **3 štelaž, 2 pudlov, 3 izložnih oken, 1 mize itd.** se v trgovini na Pogačarjevem trgu **2 proda.**

Natančneje istotam v trgovini. (1715-3)

Mlad trgovski pomočnik

vešč manufakturne in špecerijske stroke, se sprejme takoj pri

Vekoslavu Šešku v Sodražici.

Istotam se sprejme pod ugodnimi pogoji tudi deček, ki ima veselje do trgovine, kot

učenec. (1726-1)

Najboljša studenčna sesalka na svetu!

Genial-sesalka

crpa vodo iz globokih studenc skozi pod zemljo napeljavane cevi v visoko položeni nabitnik. a (1088-13)

Prvi moravski zavod za vodo-vode in izdelovanje sesalk

Ant. Kunz

c. kr. dvorni zalagatelj **Moravske Granice** (Mährisch-Weiskirchen).

Papir za svalčice brez glicerina in cigaretné stročnice

AIDA

Najboljši izdelek sedanjega časa!!

Dobiva se v Ljubljani v prodajalnicah specialitet:

Vaso Petričič, Anton Krisper, Mestni trg, Ivan Kordik, Prešernove ulice. 1550-9

Henrik Kenda Ljubljana. (1376-12)

„Krasne najnovije svile za prati in elegantne trpežne svilene foulard obleke so ravno * * * * v veliki izberi dospele. * * * * Uzerci na zahtevanje franke proti urnitvi.

Jutri v petek, 25. julija bode

v gostilni „pri Zajcu“, Rimska cesta večerni koncert damskega orkestra.

Na mnogobrojen obisk vabi **Avguštin Zajec** gostilničar.

Proda se popolnoma nov „Konversations Lexikon“

najnovije izdaje, v polu usnju vezan, za jako nizko ceno. (1706-2)

Kje? pove upravnistvo »Slov. Naroda«.

Zasluzek.

Trgovci, zavarovalni nadzorniki, agentje, sploh vsi, ki reflektujejo na postranski

zaslužek 5 do 10 kron na dan, naj dopošljejo svoje naslove pod: „O. R. 12“ poste restante Brno, Moravsko. (1655-4)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1902. leta.

Odhod iz Ljubljane j. z. kol. **Proga čez Trbiž.** Ob 12. uri 24 m po noči osonbi vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifing v Steyr, v Linc, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonbi vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifing v Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vate, Heb, Francove vari, Karlove vari, Prago, Lipako; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonbi vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osonbi vlak v Trbiž, Beljak, v Pontabel, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifing v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vate, Heb, Francove vate, Karlove vate, Prago, Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. Ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 m popoldne v Podnart-Kropo. Ob 10. uri po noči osonbi vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, (Ljubljana-Monakovo direktni vozovi I. in II. razreda). **Proga v Novomestu in v Kočevju.** Osonbi vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto-Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 7. uri 08 m zvečer v Novomesto, Kočevje. — **Prilod v Ljubljano** j. z. kol. **Proga iz Trbiža.** Ob 3. uri 25 m zjutraj osonbi vlak v Dunaja čez Amstetten in Monakovo, (Monakovo-Ljubljana direktni vozovi I. in II. razreda), Inomosta, Franzensfeste, Solnograda, Lince, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka. Ob 7. uri 12 m zjutraj osonbi vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonbi vlak v Dunaja čez Amstetten, iz Lipska, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubna, Celovca, Št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonbi vlak v Dunaja, iz Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakova, Inomosta, Franzensfeste, Pontabla. Ob nedeljah in praznikih ob 3. uri 38 m zvečer iz Podnart-Kropo. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonbi vlak v Dunaja, iz Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Lince, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla, čez Selzthal iz Inomosta. **Proga iz Novega mesta in Kočevja.** Osonbi vlaki: Ob 8. uri in 44 m zjutraj, iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže Toplic, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 30 m zvečer, istotako. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. v **Kamnik.** Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m in ob 10. uri 25 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prilod v Ljubljano** drž. kol. iz **Kamnika.** Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m dopoldne, ob 6. uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — Srednjeevropski čas je krajavnemu času v Ljubljani za 2 minute spredi. (1517)

Odvetniški uradnik

išče postranskega zasluzka v prostih urah kot knjigovodja ali kaj enacega. — Naslov: „F. H. poste restante Ljubljana“. (1598-3)

Gospod

se vsprejme na stanovanje in hrano. — Odda se tudi jedna **mesečna soba.** **Krakovski nasip 18** (pri Sv. Jakoba mostu.) (1711-2)

Posojilnični ali hranilnični knjigovodja

išče službe v mestu ali na deželi. Zmožen je slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi. Spričevala na zahtevo. Plača po dogovoru. (1673-3)

V manufakturno trgovino

želim v uk dati svojega sina, kateri je že potrebno izobrazbo dobil. Dečko je talentiran in ima veselje le do trgovine. Ponudbe na J. Zabukoška v Celju. (1695-3)

Gostilna „pri zlati ribi“.

Vsak dan sveži raki.

S spoštovanjem

(1629-5) **Fran Rozman,** gostilničar.

Učenec in skladiščar

(magaciner) se sprejmeta takoj pod ugodnimi pogoji pri **Ivanu Majdiču v Kranju** trgovina s špecerijami, žitom in pridelki. Učenec, ki je obiskoval kako srednjo šolo, ima prednost, pri skladiščarju to ni potrebno. (1732-1)

Hôtel „Pri Maliču“.

Danes v četrtek, 24. julija t. l.

KONCERT

I. budimpeštanske damske honved-huzarske kapele.

Vničujte muhe

najnevarnejše prenašalke bolezenskih in kužnih tvarin. (415-131)

Najboljše sredstvo je ameriški **Tanglefoot**

ki se dobi v vsaki boljši prodajalnici po 5 kr. pola.

Hrastove in bukove deščice za sobna tla (Brettelboden)

garantirano suhe ter najboljše kakovosti priporoča po najnižjih cenah

J. Čop, tovarna za parkete v Mostah, pošta Žerovnica (Gorenjsko).

Oskrbi se tudi pokladanje. 1576-5

Restavracija Švicarija. KONCERT

Jutri v petek, dné 25. julija 1902 ob 8. uri zvečer

na čast vsem Anicam.

Sodelujeta: Ljubljanska društvena godba in pevsko društvo „Ljubljana“. (1733-1)

Sporod: Godba, petje, coriandoli-corsio in zažiganje umetalnega ognja. Vstopnina 20 kr. K mnogobrojni udeležbi najuljudneje vabi **Fric Novak** restavratér.